

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Bureau Woordvoering Kabinetsformatie
T.a.v. dhr. mr. H.D. Tjeenk Willink
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Zoetermeer, 15 april 2021

Betreft: prioriteiten voor een circulaire e-wastesector

Geachte heer mr. Tjeenk Willink,

Met dit schrijven brengen wij graag namens de ruim 3.000 producenten van elektrische en elektronische apparaten in Nederland het belang van een circulaire e-wastesector onder de aandacht van u en de onderhandelende coalitiepartijen.

Producenten van elektrische en elektronische apparaten maken serieus werk van de circulaire economie. Dat blijkt onder meer uit het feit dat producenten recent de krachten hebben gebundeld in Stichting Organisatie Producentenverantwoordelijkheid E-waste Nederland (OPEN). Sinds 1 maart jl. is Stichting OPEN namens alle producenten verantwoordelijk voor de inzameling en recycling van elektrisch afval (AEEA of e-waste) in Nederland. Door hoogwaardige recycling, innovatieve inzameltechnieken, communicatie en concepten op het gebied van product- en onderdelenhergebruik zetten de producenten een stevige en noodzakelijke stap voorwaarts.

Ons doel is om binnen twee jaar de wettelijke inzameldoelstelling van 65 procent te realiseren. Vanaf daar bouwen we verder aan een meer circulaire e-wastesector.

Samen de schouders eronder

Het bouwen aan een circulaire e-wastesector is een complexe opgave die een serieuze inzet van alle partijen in de hele keten vraagt. Want alleen samen kunnen we materialen op waarde behouden, CO₂-uitstoot verminderen en kansen benutten om voorop te lopen in duurzaam ondernemerschap. Vanuit deze gemeenschappelijke ambitie borgt Stichting OPEN een landelijk dekkende en doelmatige afvalbeheerstructuur voor e-waste. In zijn onderzoek "Inzamelen als uitdaging" (2021) constateert prof. dr. Jan Jonker van de Radboud Universiteit dat ondanks het feit dat in Nederland een fijnmazige inzamelinfrastructuur bestaat er ook een aantal knelpunten zijn die een circulaire e-wastesector belemmeren. Zo biedt het huidige (wettelijke) kader onvoldoende handvatten voor effectieve handhaving. Producenten pleiten daarom voor het goed vastleggen van verantwoordelijkheden en bevoegdheden van alle ketenpartijen zodat partijen weten wat ze moeten doen, elkaar daar op kunnen aanspreken en door de bevoegde instanties gehandhaafd kunnen worden. SER-voorzitter Mariëtte Hamer heeft dit punt ook al benoemd in de brief van d.d. 21 januari jl. aan staatssecretaris Van Veldhoven met de belangrijkste bevindingen van de Reflectiegroep Circulaire Economie. Als we een stap naar de circulaire economie willen zetten, dan moeten partijen hun verantwoordelijkheid nemen; de tijd van vrijblijvendheid is

voorbij. Zo weten we zeker dat iedereen volledig en tijdig meewerkt aan de transitie naar een circulaire e-wastesector.

Lekstromen dichten

Dat ketensamenwerking binnen de wettelijke kaders loont, blijkt uit cijfers¹ van onder andere de United Nations University (UNU): de afgelopen jaren is de inzameling van e-waste fors gestegen en de kwaliteit van recycling verbeterd. De inzet is dat deze groei doorzet onder regie van Stichting OPEN. Toch lekt er buiten het gereguleerde afvalbeheersysteem om nog veel e-waste weg. Een op de vier afgedankte apparaten wordt op illegale, niet-gecertificeerde wijze verwerkt, zonder de juiste verwijdering van gevaarlijke stoffen, omdat dit vaak meer kan opleveren dan passende recycling.

Stichting OPEN ziet twee oplossingsrichtingen tegen lekstromen. De eerste betreft het sluiten van de keten door van inzameling en recycling van e-waste een gezamenlijke verantwoordelijkheid te maken. De producenten hebben daarvoor een belangrijke eerste stap gezet met de oprichting van de regieorganisatie Stichting OPEN. Via het Actieplan 65% en de 65% Alliantie² zet Stichting OPEN in op het versterken van de samenwerking binnen de keten. De rol van de overheid is daarbij randvoorwaardelijk en dient een voorbeeldfunctie wat betreft inkoop, aanbesteding, subsidieverlening, handhaving en het stellen van eisen rondom inzameling en verwerking. Daarnaast heeft de overheid een belangrijke faciliterende rol, door met heldere wet- en regelgeving te komen. En dat brengt ons bij de tweede oplossingsrichting: het snel invoeren van de afgifteplicht. Daarmee worden inzamelpartijen en handelaren die e-waste ontvangen van consumenten of bedrijfsmatige ontdoeners verplicht om het af te geven aan CENELEC-gecertificeerde verwerkers, zodat het passend verwerkt kan worden zoals de Regeling AEEA nu al van recyclers vereist.

Met het toewerken naar een circulaire e-wastesector, nemen de kosten van het met zorg inzamelen en herbestemmen van e-waste onvermijdelijk toe. Het is vooralsnog onduidelijk hoe deze kosten voor de producent, de consument en de maatschappij uitpakken. De producenten gaan graag in gesprek met de politiek, overheid, kennisinstellingen en ketenpartners om de betaalbaarheid van de ketenkosten en het systeem aan de orde te stellen. In zijn onderzoek schrijft prof. dr. Jan Jonker dat het introduceren van een verplichte zichtbare circulariteitsbijdrage een waardevolle oplossingsrichting zou kunnen zijn.

Integrale aanpak

De circulaire aanpak van Stichting OPEN richt zich momenteel vooral op de afvalfase. Door hoogwaardige inzameling en recycling van e-waste krijgen grondstoffen en onderdelen een tweede, derde of zelfs tiende leven. Levensduurverlenging is in het Vision Statement van het Circular Electronics Partnership (CEP) als een van de strategieën genoemd om vermindering van CO₂-uitstoot te realiseren en te komen tot een circulaire economie. Het leidt aantoonbaar tot

¹ https://stichting-open.org/wp-content/uploads/2020/10/2020-10-06-Dutch_WEEE_flows_NL.pdf

² <https://stichting-open.org/blog/2021/03/01/presentatie-65-alliantie-en-actieplan-65/>

vermindering van de afvalstapel. Naast recycling zijn er meer circulaire stappen te zetten, zoals reparatie en refurbishment, wat in grote delen van de elektronicasector al geregeld is.

Deze en andere circulaire maatregelen worden momenteel uitgewerkt door de Europese Commissie in het Circulaire Economie Actie Plan. Het is daarom goed te zien dat diverse partijen die nu gaan onderhandelen in hun verkiezingsprogramma pleiten voor een Europese aanpak. Wij onderschrijven het belang van een geharmoniseerde aanpak in samenwerking met de producenten(organisaties) in Europa, waarmee de beoogde uitkomst effectiever wordt bereikt en onnodige lasten of tegenstijdige regelgeving wordt voorkomen.

Stichting OPEN innoveert zelf ook met ketenpartners voor meer (onderdelen) hergebruik en hoogwaardiger recycling, zodat de e-wastesector steeds meer circulair wordt.

Metten van impact

Een integrale aanpak vraagt onder meer om nieuwe methoden voor het meten en inzichtelijk maken van de impact. Op dit moment wordt bij e-waste alleen gekeken naar het gewicht dat wordt ingezameld en passend wordt verwerkt. Prof. dr. Jan Jonker stelt in bovengenoemd onderzoek dat “in plaats daarvan de impact gemeten kan worden in het vermijden dat toxische materialen die in het milieu terechtkomen en/of het percentage herwonnen bruikbare materialen en/of onderdelen. Niet in de laatste plaats kan meten van impact ook gebeuren op basis van vermeden CO₂-uitstoot aan de hand van de gangbare trits reduce, reuse en recycle.” De marktinformatie die dit oplevert, kan als basis dienen voor nieuwe beleidsmaatregelen om marktpartijen te stimuleren of belonen voor hun activiteiten ten behoeve van de circulaire economie. Deze constatering wordt onder meer bekrachtigd door de European Circular Economy Research Alliance (ECERA) in een recent verschenen whitepaper over de digitale circulaire economie.

Prioriteiten

Nederland heeft stevige ambities met betrekking tot de circulaire economie: 50% reductie van primaire grondstoffen in 2030 en een volledig circulaire economie in 2050. De kennis, ervaring en resultaten die producenten, retailers, gemeenten, inzamelaars en verwerkers samen hebben opgebouwd, vormen een stevig fundament om daaraan bij te dragen. Op basis van onze ervaring geven wij u graag enkele prioriteiten mee voor het behalen van de inzameldoelstelling van 65 procent en een meer circulaire e-wastesector:

- **Het vastleggen van de verantwoordelijkheden en bevoegdheden van overheid, bedrijven en maatschappelijke organisaties** zorgt voor een heldere rolverdeling tussen de verschillende partijen die bij de ontwikkeling en uitvoering van het circulaire economie-beleid zijn betrokken (uitwerking all actors principe), waarop ketenpartners elkaar kunnen aanspreken en **waarop effectiever kan worden gehandhaafd**;
- Het **snel invoeren van de afgifteplicht** verplicht inzamelpartijen en handelaren die e-waste ontvangen van consumenten of bedrijfsmatige ontdoeners om het ter verwerking af te geven aan CENELEC-gecertificeerde verwerkers;
- De kosten voor het met zorg verzamelen en herbestemmen van e-waste nemen toe, waardoor **een dialoog over de betaalbaarheid en nieuwe financieringsinstrumenten**,

zoals de introductie van een verplichte zichtbare circulariteitsbijdrage, gevoerd moet worden;

- **maatregelen op het gebied van levensduurverlenging, zoals reparatie en refurbishment, moeten op Europees niveau uitgewerkt worden door expertisegroepen** waarin de overheid, producenten en ketenpartners zitting hebben;
- Een integrale aanpak van met elkaar samenhangende transitie op het gebied van materialen, grondstoffen en energie vraagt om **nieuwe methoden voor het meten, inzichtelijk maken en belonen van de impact.**

Een volledig circulaire economie is een enorme uitdaging. Om deze complexe opgave te klaren is samenwerking van de overheid, producenten en ketenpartners een absolute must. Samen kunnen we ervoor zorgen dat initiatieven die nu lineair functioneren goed op elkaar worden afgestemd en meer circulair worden gemaakt. Met een gesloten grondstoffenketen als resultaat. De producenten verenigd in Stichting OPEN zijn zeer bereid om hier hun kennis en expertise voor in te zetten.

Hoogachtend,
Stichting OPEN

Jan Vlak
Algemeen directeur